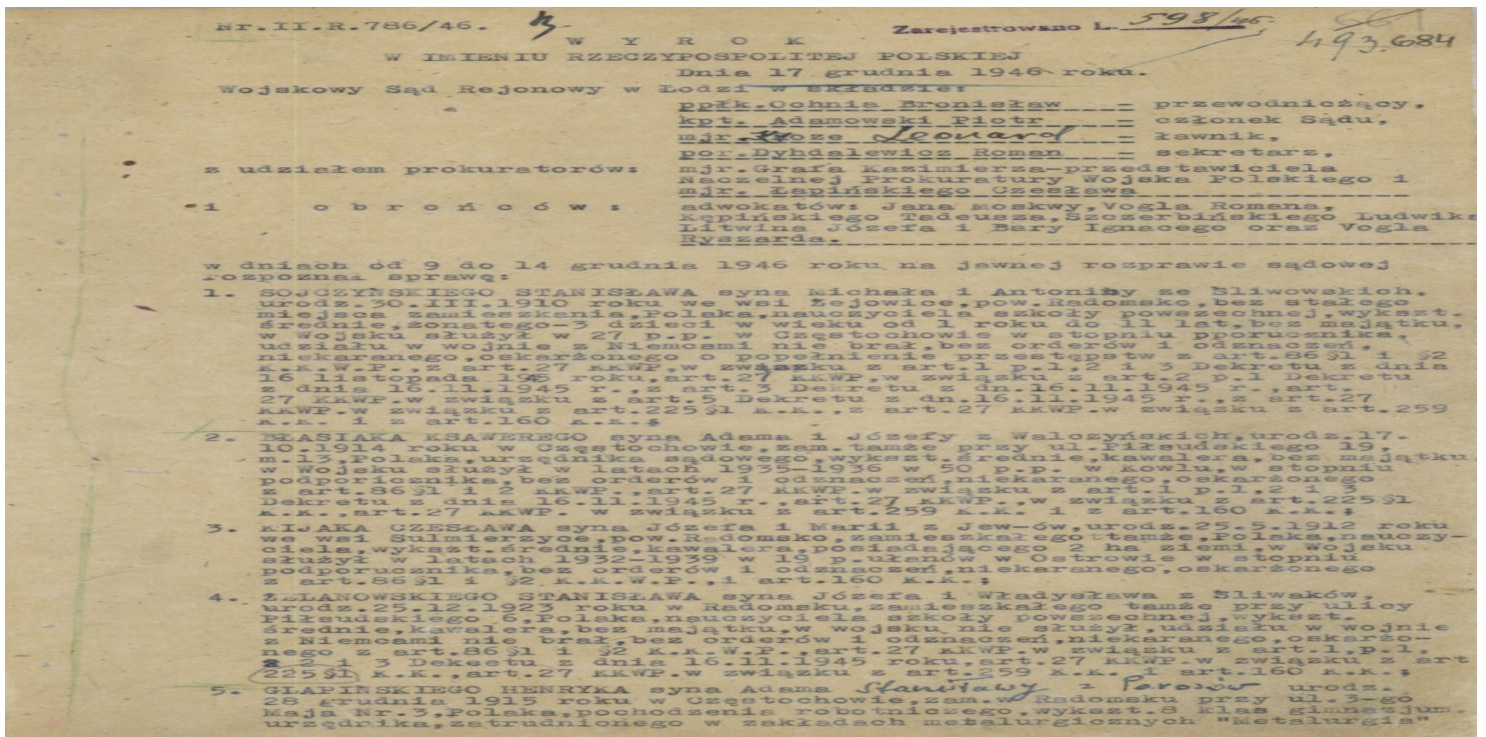

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/zolnierze-wykleci/97288,Proces-Warszyca.html>

Pierwsza strona wyroku

ARTYKUŁ

Proces „Warszyca”

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej

Autor: PAWEŁ WĄS 09.12.2022

W efekcie zdrady jednego z podkomendnych, pod koniec czerwca 1946 r. aresztowany został komendant Konspiracyjnego Wojska Polskiego kpt. Stanisław Sojczyński. Po okresie kilkumiesięcznego śledztwa, w grudniu odbył się proces, w trakcie którego „Warszyca” okazywał niezłomną postawę,

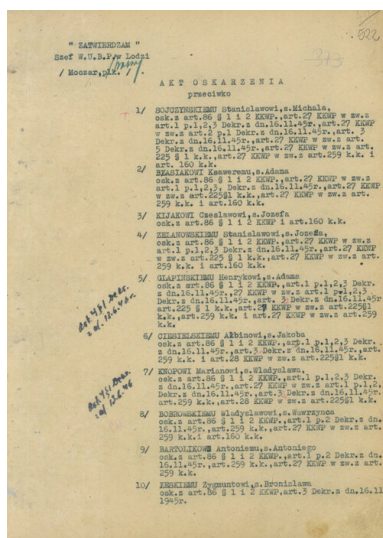
piętnując system komunistyczny.

Zarzuty

Po zakończeniu brutalnego śledztwa prowadzonego przez WUBP w Łodzi, 23 listopada 1946 r. sporządzono akt oskarżenia, skierowany następnie do Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi. „Warszyca” oskarżono m.in. o to że:

„W czasie od pierwszych miesięcy 1945 r. do końca czerwca 1946 r. na terenie woj. łódzkiego, kieleckiego, dąbrowsko-śląskiego i poznańskiego usiłował przemocą usunąć organa władzy zwierzchniej narodu i zagarnąć ich władzę oraz usiłował przemocą zmienić ustrój państwa polskiego”

czyli o przestępstwa z artykułu 86 par. 1 i 2 kodeksu karnego Wojska Polskiego. Ponadto miał on nakłaniać podległych mu żołnierzy KWP do licznych akcji rekwizycyjnych i zabójstwa kilkudziesięciu osób. Wiele z zarzutów było kłamliwych i bezpodstawnych. Łącznie akt oskarżenia w stosunku do Sojczyńskiego obejmował 148 punktów.

Akt oskarżenia

Proces

Proces, który ze względów propagandowych przeniesiono do budynku Sądu Okręgowego przy placu Dąbrowskiego w Łodzi, rozpoczął się 9 grudnia 1946 r. Rozprawie przewodniczył ppłk Bronisław Ochnio, oprócz którego w skład sądu wchodził: kpt. Piotr Adamowski – członek sądu, mjr Leonard Kroze – ławnik oraz por. Roman Dyhdylewicz – sekretarz.

Rozprawa zakończyła się 14 grudnia 1946 r. „Warszyca” pozbawiono prawa ostatniego słowa.

Rolę oskarżycieli pełnili prokuratorzy mjr Kazimierz Graff z Naczelnej Prokuratury WP oraz mjr Czesław Łapiński. Na ławie oskarżonych zasiadło dwunastu podsądnych: Stanisław Sojczyński „Warszyc”, Ksawery Błasiak „Albert”, Stanisław Żelanowski „Nałęcz”, Henryk Glapiński „Klinga”, Czesław Kijak „Romaszewski”, Władysław Bobrowski „Wiktor”, Tadeusz Bartolik „Szary”, Albin Ciesielski „Montwiłł”, Marian Knop „Własow”, Zygmunt Łęski „Doman”, Andrzej Zbierski, ks. Mieczysław Krzemiński. Połowę z nich stanowili członkowie sztabu i kadra dowódcza KWP. Oskarżonych bronili adwokaci: Jan Moskwa, Roman Vogel, Tadeusz Kępiński, Ludwik Szczerbiński, Józef Litwin, Ignacy Bara i Ryszard Vogel.

Stanisław Sojczyński Warszyc

Podczas rozprawy „Warszyc” nie okazywał skruchy, zeznając:

„Do zarzucanych mi aktem oskarżenia czynów przyznaję się częściowo, do winy jednak nie poczuwam się. Uważam raczej, że mam zasługi wobec narodu, dla dobra którego walczyłem. W świetle obowiązujących przepisów prawnych nie uważam swoich czynów za przestępstwo. Wszystkie czyny, jeśli nie wyszły poza ramy moich rozkazów, są zgodne z moimi zasadami i sumieniem. Celem Konspiracyjnego Wojska Polskiego było nie dopuszczenie do utrwalenia się obecnego reżimu, dyktatury policyjnej, co nie było zgodne z wolą Narodu, lecz aby Naród wypowiedział się w wolnych wyborach i sam zdecydował o swoim ustroju. (...) Zadaniem naszej organizacji KWP była propagandowa walka z terrorystyczną polityką, przede wszystkim walka z Urzędem Bezpieczeństwa, jako organem terroru obecnych władz. (...) W samej rzeczy, jeśli chodzi o zarzuty aktu oskarżenia, to do pierwszego zarzutu, że zmierzałem do zmiany ustroju i usunięcia organów zwierzchnich narodu, do zagarnięcia władzy – nie przyznaję się. Przyznaję się tylko do założenia i należenia do nielegalnej organizacji, celem której było przeciwdziałanie terrorowi władz, walka z bezprawiem i prześladowaniem, czyli samoobrona, co zresztą ilustrują moje rozkazy. Co do dalszych zarzutów, że nakłoniłem podległych mi dowódców do całego szeregu zabójstw, to przyznaję się do tego tylko w tym wypadku, jeśli w archiwum znajdują się meldunki o wykonaniu na podstawie moich rozkazów”.

Sojczyński wspominał również o torturach, na jakie był narażony w śledztwie. Miały one m.in. polegać na zakuwaniu nóg w dyby i biciu po stopach i kolanach stalowymi prętami. Pokazywał wybite kolana zebranej na sali publiczności. Przewodniczący rozprawy ppłk Ochnio wielokrotnie zmuszał go do skracania wypowiedzi. Rozprawa zakończyła się 14 grudnia 1946 r. „Warszycyca” pozbawiono prawa ostatniego słowa. Po trwających pięć godzin przemowach prokuratorzy Kazimierz Graf i Czesław Łapiński zażądali wymierzenia dziesięciu wyroków śmierci. W stosunku do ks. Mieczysława Krzemińskiego wnioskowali o karę więzienia, pozostawiając ocenę co do winy Andrzeja Zbierskiego sądowni.

Czesław Łapiński

mjr Bronisław Ochnio

Piotr Adamowski

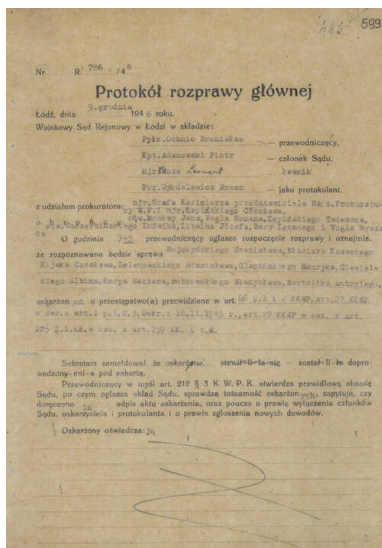

Kazimierz Graff

Wymiar propagandowy

Proces miał charakter propagandowy. Starano się w nim dowieść związków KWP z Polskim Stronnictwem

Ludowym i Zrzeszeniem „Wolność i Niezawisłość”, oraz tzw. „reakcją” emigracyjną. W zapowiedzi prasowej procesu napisano: „W toku dochodzeń ustalono ponad wszelką możliwość powiązanie tej grupy z innymi bandyckimi organizacjami podziemnymi. Banda „Warszyca” kontaktowała się z zagranicą, z Andersem i Maczkiem. Udowodniono także, że „Warszyc” i jego grupa zamierzali ściśle współpracować z Polskim Stronnictwem Ludowym SZCZEGÓLNI W OKRESIE PRZEDWYBORCZYM”. Relacje z przebiegu rozprawy publikowała prasa regionalna oraz ogólnopolska, m.in.: „Głos Robotniczy”, „Życie Warszawy”, „Rzeczpospolita”, „Głos Ludu”, „Kurier Popularny”, „Dziennik Polski”, „Robotnik”, „Dziennik Powszechny”, „Polska Zbrojna”, „Wola Ludu”, „Głos Narodu”, „Kurier Polski”, „Sztandar Ludu”, „Trybuna Dolnośląska”, „Gazeta Kujawska”, „Wiadomości Mazurskie”. Miały one wzmagać w społeczeństwie niechęć, czy wręcz nienawiść do „krwawego zbira” „Warszyca” i jego podkomendnych. Starano się to osiągnąć również za pomocą specjalnie spreparowanych tytułów: Ponura lista zbrodni „Warszyca”. Mordy i wywiad na rzecz obcego mocarstwa. Dążenie do współpracy z Mikołajczykiem; Krwawy „generał Warszyc” przed sądem. Sztab NSZ-owski odpowiada za zbrodnie i mordy; „Generał Warszyc” i jego banda mają na sumieniu setki niewinnych istnień ludzkich; „Warszyc” i Mikołajczyk. „Adiutanci” i „sztab” krwawego zbira zeznają przed sądem; „Warszyc” kazał wstępować do PSL-u wszystkim członkom swej bandy, celem zasilenia szeregów stronnictwa p. Mikołajczyka; Kontakty bandy „Warszyca”. Zagranicą – z Andersem, w kraju – z PSL. Co zeznają przed sądem sojusznicy p. Mikołajczyka; A jednak sympatyzowali z PSL! Drugi dzień procesu terrorystycznej org. KWP przed Wojsk. Sądem Rej. w Łodzi. Jak hrabia Potocki uciekał zagranicę i jak nawiązywano kontakty z p. Mikołajczykiem; Anders, hr. Bor-Komorowski, hr. Potocki i... prezes Zarz. Powiat. PSL protektorami cynicznych bandytów; Bandyta Warszyc – hrabia Potocki – Anders – Mikołajczyk. 2 dzień procesu przeciwko terrorystycznej organizacji KWP.

Protokół rozprawy głównej

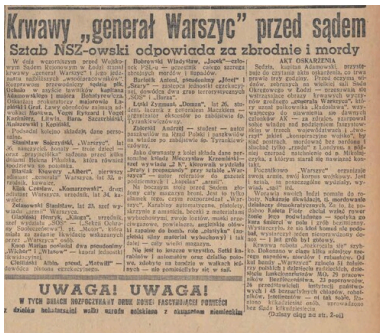
Wyrok

17 grudnia 1946 r. o godz. 16.30, przewodniczący składu sędziowskiego ppłk Bronisław Ochnio odczytał wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi w sprawie kpt. Stanisława Sojczyńskiego „Warszyca” i jego podkomendnych z Konspiracyjnego Wojska Polskiego. Na karę śmierci skazano ośmiu podsądnych: Stanisława Sojczyńskiego, Ksawerego Błasiaka, Stanisława Żelanowskiego, Henryka Glapińskiego, Albina Ciesielskiego, Mariana Knopa, Władysława Bobrowskiego i Tadeusza Bartolika. Zygmunt Łęski otrzymał karę 15 lat więzienia, Czesław Kijak – 8 lat więzienia, ks. Mieczysław Krzemiński – 6 lat więzienia, Andrzej Zbierski – rok więzienia. O godz. 20 sędzia Ochnio ogłosił zakończenie rozprawy. W trakcie odczytywania wyroku zarejestrowano materiał filmowy, który nie został jednak wyemitowany.

Wyrok śmierci wobec Stanisława Sojczyńskiego wykonano przez rozstrzelanie 19 lutego 1947 r., najprawdopodobniej na łódzkim poligonie Brus.

Skargi rewizyjne, które wnieśli obrońcy skazanych na śmierć, nie przyniosły rezultatu. Jedynie Bobrowski i Bartolik zostali w dniu 12 lutego 1947 r. ułaskawieni przez prezydenta Bolesława Bieruta, który zmienił karę śmierci na dożywotnie więzienie, w wyniku amnestii złagodzone do 15 lat więzienia

. Wyrok dotyczący ks. Krzemińskiego został uchylony i przekazano sprawę do ponownego rozpatrzenia. Ze względu na podleganie amnestii, został on zwolniony.

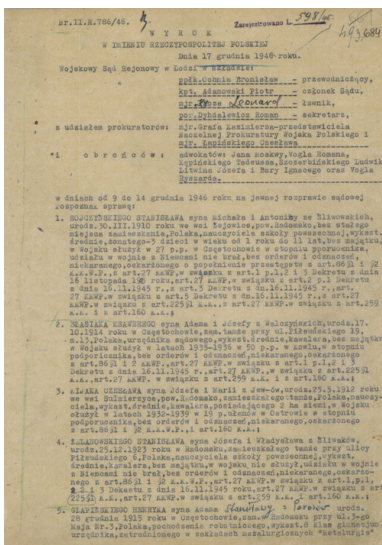

Egzekucja

Wyrok śmierci wobec Stanisława Sojczyńskiego wykonano przez rozstrzelanie 19 lutego 1947 r., najprawdopodobniej na łódzkim poligonie Brus.

„Ksiądz kapelan Skupień udzielił skazanemu pociechy religijnej. Prokurator por. Szwed Henryk w obecności komendanta aresztu WUBP w Łodzi st. sierż. Szyszki Mieczysława sprawdził tożsamość skazanego, odczytał wyrok, a następnie zarządził wykonanie go. Dowódca plutonu egzekucyjnego por. Bocheński Edmund wykonał wyrok przez rozstrzelanie. Lekarz Rafał Keslerbaum stwierdził zgon o godz. 8-ej”.

Tego samego dnia rozstrzelano również Ksawerego Błasiaka, Henryka Glapińskiego, Stanisława Żelanowskiego, Mariana Knopa i Albina Ciesielskiego.

Pierwsza strona wyroku

Rehabilitacja

W dniu 14 października 1992 r. Sąd Wojewódzki w Łodzi unieważnił wyrok WSR z 1946 r., uznając, że Stanisław Sojczyński działał na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego. W trakcie śledztwa,

